

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Luostejok Kraftlag SA
Postboks 104
9711 LAKSELV

Vår dato: 16.05.2017
Vår ref.: 201605267-7
Arkiv: 311 / 224.F
Deres dato: 04.01.2017
Deres ref.: 04.01.2017

Saksbehandler:
Ingrid Haug

Vurdering av konsesjonsplikt for opprustning av Luostejok kraftverk, Porsanger kommune i Finnmark – NVEs vedtak

NVE vedtar at de fremlagte planene om oppgradering av Luostejok kraftverk ikke berører allmenne interesser i en slik grad at det utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven. NVEs vedtak er fattet med hjemmel i vannressursloven § 18. NVE kan i medhold av eksisterende konsesjonsvilkår følge opp planlegging, bygging og drift av anlegget.

Vi viser til brev av 04.01.2017 fra Luostejok Kraftlag SA med planer om oppgradering og ombygging av Luostejok kraftverk i Porsanger kommune. NVE skal på bakgrunn av planene vurdere om tiltaket medfører skade og ulempe av slik betydning for allmenne interesser at det oppstår konsesjonsplikt, jf. vannressursloven § 18.

Bakgrunn

Luostejok kraftverk utnytter et fall på 31 m i elva Luostejokka som er en sideelv til Lakselva. Kraftverket ble satt i drift i 1956 og har i dag en midlere årsproduksjon på rundt 10,7 GWh og en installert effekt på 1,7 MW. Kraftverket har inntak i Gaggavatn som er regulert med fem meter. Fra inntaksdammen føres vannet i et frittliggende trerør ned til kraftstasjonen. Berørt elvestrekning er omlag 650 m, mens total elvestrekning fra Gaggavatn til utløpet i Lakselva er ca. 1,3 km.

Luostejok kraftverk har ingen egen konsesjon etter vassdragsloven, men det ble ved kgl.res. av 29.04.2008 gitt fornyet tillatelse etter vassdragsreguleringsloven for fortsatt regulering av Gaggavatn. Det ble samtidig pålagt en helårig minstevannføring på den utbygde strekningen på 0,8 m³/s. Før konsesjonsfornyelsen var det ingen minstevannføring i elva.

Luostejokka er en del av Lakselvvassdraget som er et nasjonalt laksevassdrag og vernet i Verneplan for vassdrag.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Orientering om tiltaket

Kraftlaget opplyser i sitt brev av 04.01.17 at Luostejok kraftverket begynner å bli gammelt og at det er behov for vesentlig rehabilitering. Det er planer om utskiftning av både vannveg, turbin og generator, og det er samtidig et ønske om å øke kraftverkets slukeevne fra dagens 7m³/s til 10 m³/s. Installert effekt er planlagt å kunne øke fra dagens 1,7 MW til 2,5 MW. Vannveien fra inntaket og ned til kraftstasjonen går i dag i et frittliggende rør av tre på betongfundamenter og det er planer om en total utskifting av røret.

Økt slukeevne i kraftverket vil redusere antall dager med overløp over inntaksdammen og gi noen flere dager med kun minstevannføring i elva. I følge søknaden går det nå kun minstevannføring på utbyggingsstrekningen i 270 døgn i et midlere år (fra begynnelsen av august og frem til mai). Det er grovt beregnet at antall dager med kun minstevannføring vil øke med 10-15 dager i året som følge av en økning i slukeevnen.

Oppgraderingen vil i følge søknaden gi en økning i midlere årsproduksjon på om lag 3,2 GWh (fra dagens 10,7 til 13,2 GWh), der 0,7 GWh er som følge av økt virkningsgrad i tekniske komponenter, mens 2,5 GWh følger av økt slukeevne.

Luostejok Kraftlag SA ber om NVEs vurdering av om tiltaket medfører skade og ulempe av slik betydning for allmenne interesser at det oppstår konsesjonsplikt, jf. vannressursloven § 18.

Høring

Planene er sendt på en begrenset høring til kommunen, fylkeskommunen og fylkesmannen. Sametinget har også fått planene til orientering. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Porsanger kommune uttaler i brev av 25.04.2017:

«Friluftsliv

Med tanke på friluftsliv mener Porsanger kommune det er viktig å påpeke at området på vestsiden av Gaggavann er et populært hytteområde og Gaggavann har stor lokal verdi som nærturområde. Dersom tiltaket medfører større svingninger i vannstand på Gaggavann og/eller større fare for utrygg is om vinteren vil dette påvirke negativt. Porsanger kommune mener det er viktig å få klargjort hvor stor påvirkning tiltaket har på vannstand og isforholdene.

Kulturminner

Det er registrert 8 kulturminner ved Gaggavann hvorav flere av disse ligger helt i vannkanten. Det bør avklares hvorvidt disse blir berørt og om det er sannsynlig at det er uregistrerte kulturminner i området.»

Fylkesmannen i Finnmark uttaler følgende i brev av 02.02.2017:

«Norges vassdrags- og energidirektorat ber oss vurdere om det det er konsesjonsplikt for planlagt oppgradering av Luostejok kraftverk. Gjeldende manøvreringsreglement skal ikke endres, men produksjonen av kraft kan økes. Vi mener at det ikke er konsesjonsplikt for tiltaket, fordi naturmangfoldet allerede er påvirket og neppe blir annerledes påvirket av en realisering av tiltaket. Økonomien kan bli bedre. Vi regner med at tiltak gitt i medhold av vilkår 8 i eksisterende tillatelse kan vurderes på nytt nå som forutsetningene kan bli annerledes. Vi tenker først og fremst på tiltak for å bedre naturlig produksjon av laks og ørret.»

Finnmark fylkeskommune uttaler følgende i brev av 14.02.2017:

«Finnmark fylkeskommune har gjennomført befaringer både i forhold til Forsvarets aktiviteter i området samt hyttefeltet ved Gaggavatn uten at det er påvist automatisk freda kulturminner. NIKUs registreringer i Forsvarets øvingsområder berøres ikke av tiltaket.

Finnmark fylkeskommune kjenner ikke til automatisk freda kulturminner innafør de aktuelle områdene og har derfor ingen merknader til tiltaket.

Vi minner imidlertid om aktsomhetsplikten. Skulle det under arbeidet likevel komme fram gjenstander eller andre spor fra eldre tid, må arbeidet stanses omgående og melding sendes Finnmark fylkeskommune, jf. Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (Kulturminneloven), § 8. Denne meldeplikt må formidles videre til de som skal utføre tiltaket.

Denne uttalelsen er gitt på vegne av Finnmark fylkeskommune. Vi gjør for øvrig oppmerksom på at det skal hentes inn en egen uttalelse fra Sametinget, avdeling for rettigheter, næring og miljø, Finnmark.»

NVEs vurdering

Vannressursloven § 8 slår fast at ingen må iverksette vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget uten konsesjon fra vassdragsmyndigheten. Et tiltak skal altså konsesjonsbehandles dersom det er til «nevneverdig skade eller ulempe» for allmenne interesser. Dette betyr at det kun er mulige skader og ulemper som skal vurderes i første omgang. En avveining av både fordeler og ulemper kommer først inn dersom tiltaket faktisk skal konsesjonsbehandles. Det er mulige nye virkninger sett i forhold til eksisterende situasjon som skal vurderes. I tillegg er det slik at det kun er virkninger i selve vannstrengen som skal tas i betraktning.

NVE skal i dette tilfellet vurdere om de nye virkningene ved en økning i slukeevne i Luostejok kraftverk vil kunne føre til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget slik at tiltaket er konsesjonspliktig etter vannressursloven.

Forholdet til verneplaner

Luostejok kraftverk med tilhørende magasin ligger i Lakselvassdraget som er vernet i Verneplan for vassdrag III. For tiltak i vernede vassdrag er det forutsatt at det legges strengere fortolkning til grunn ved vurdering av konsesjonsplikten enn i vassdrag som ikke er vernet. Det skal legges vesentlig vekt på verneverdiene, jf. vannressursloven § 34 og 35. Lakselvassdraget er i verneplanen trukket frem med høy prioritet innenfor alle de fire vernegruppene vilt og fisk, friluftsliv, naturvitenskap og kulturvitenskap. Lakselvas nedbørfelt er også rangert som et viktig reinbeiteområde. NVE anser den planlagte oppgraderingen av kraftverket til å være av beskjeden karakter og kan ikke se at vassdragets verneverdier blir berørt utover eksisterende inngrep.

Lakselva er et Nasjonalt laksevassdrag og det er ikke tillatt med nye tiltak og aktiviteter som kan skade villaksen. Luostejok kraftverket ligger ovenfor de viktigste områder for anadrom fisk i vassdraget, og omsøkte oppgradering er ikke i konflikt med beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag.

Forholdet til vanndirektivet

Luostejok kraftverk en del av vannforekomst «Luostejohka - Lailafossen» (224-271-R) og inngår i vannområde Lakselvassdraget og Porsangerfjorden i vannregion Finnmark. Vannforekomsten er i vann-nett klassifisert som sterkt modifisert med moderat økologisk tilstand. I Klima- og miljødepartementets godkjenning av regional plan for i Finnmark vannregion for planperioden 2016–2021 er ikke vannforekomst Luostejohka - Lailafossen godkjent med miljømål som er høyere enn dagens tilstand. I vann-nett er vannforekomsten registrert med unntaket «mindre strenge miljømål» med

begrunnelsen «uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålet». Unntaket er satt i henhold til godkjenning av vannregionplaner 2016. Miljømålet er derfor dagens tilstand og måloppnåelsen er ikke avhengig av nye tiltak.

Etter NVEs vurdering vil ikke det planlagte tiltaket medføre endring av den økologiske tilstanden til elva, og følgelig er det ikke relevant med en vurdering etter vannforskriften § 12.

Forholdet til naturmangfoldloven

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt frem i planene, høringsuttalelser samt NVEs egne erfaringer. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at kunnskapsgrunnlaget er godt nok utredet, jf. naturmangfoldloven § 8.

NVEs vurdering av mulige skader og ulemper for allmenne interesser

Luostejokka har tidligere vært lakseførende opp til foten av Lailafossen (500 m oppstrøms kraftverksutløpet) som er naturlig vandringshinder. Etter at kraftverket ble bygget på 50-tallet ble elvestrekningen fra Gaggavatn til utløpet av kraftstasjonen tørrlagt store deler av året, men som følge av fornyet reguleringskonsesjon har det nå fra 2008 blitt sluppet en minstevannføring på 0,8 m³. Formålet med minstevannføringen er å unngå tørrlegging av elva og muliggjøre produksjon av laksefisk på strekningen.

Nylige feltundersøkelser i Loustejokka (Naturtjenester i Nord, rapport 2-2017) finner ingen rekruttering av laks på elvestrekningen som er regulert, og viser blant annet til mangel på gode gyte- og oppvekstområder. De mener det også er lav rekruttering nedstrøms kraftverksutløpet og konkluderer med at Luostejokka ikke bidrar til produksjon av anadrom fisk i vassdraget.

Fylkesmannen i Finnmark mener at planene om oppgradering av Lustejok kraftverk ikke er konsesjonspliktig, fordi naturmangfoldet allerede er påvirket og neppe blir annerledes påvirket av en realisering av tiltaket. Finnmark fylkeskommune har ingen merknader til tiltaket, men viser til aktsomhetsplikten for eventuelle kulturminner. Porsanger kommune viser til viktige friluftsområder ved Gaggavatn og at tiltakets påvirkning på vannstand og isforhold må klargjøres. Loustejok Kraftlag viser til at økningen i slukeevne kun skal nyttes i perioder med mye vann og hvor det i dag går overløp over dammen. Manøvreringen av magasinet gjennom vinteren vil bli likt dagens slik at det ikke vil bli endrete isforhold. Reguleringsgrensene (HRV – LRV) skal ikke endres og kulturminner i vannkanten vil ikke bli berørt.

NVE mener at eventuelle krav om konsesjonsbehandling må ta utgangspunkt i om det vil oppstå nevneverdige skader og ulemper for allmenne interesser som går ut over dagens situasjon. Den planlagte oppgraderingen, med økningen av slukeevnen i kraftverket, vil medføre at antall dager med overløp over dammen og vannføring i elva vil gå noe ned. NVE mener imidlertid at endringene i vassdraget som følge av planlagte tiltak vil bli små sammenlignet med dagens situasjon. Det er i hovedsak flomvannføringen som skal nyttes og vil således ikke gi noen vesentlig endring av vannføringen i Luostejokka sammenlignet med i dag. NVE legger også vekt på at kraftverkets kjøremønster vil bli tilnærmet likt som i dag. Den berørte elvestrekningen har liten verdi for anadrom fisk, og er ikke en prioritert vannforekomst i de godkjente forvaltningsplanene.

NVE mener at oppgraderingen av Luostejok kraftverk etter de forelagte planene ikke vil gi nye negative virkninger for allmenne interesser. Opprusting av denne typen er også i tråd med målsettingen om økt

produksjon av fornybar energi basert på allerede utbygde vassdrag. Den planlagte oppgraderingen vil gi en økning på om lag 3,2 GWh i midlere årsproduksjon sammenlignet med dagens situasjon.

Konklusjon

Med hjemmel i vannressursloven § 18 vedtar NVE at oppgradering av Luostejok kraftverk etter de fremlagte planene ikke berører allmenne interesser i en slik grad at det utløser konsesjonsplikt etter vannressursloven § 8.

Vedtaket forutsetter at tiltaket gjennomføres i samsvar med fremlagte planer. Dersom planene endres, må tiltaket vurderes på nytt. Iverksetting av konsesjonspliktig tiltak uten nødvendig konsesjon er straffbart etter vannressursloven § 63. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater, jf. forskrift om elsertifikater § 9, 2. ledd, bokstav a.

Vi gjør oppmerksom på at selv om tiltaket ikke er konsesjonspliktig etter vannressursloven, gjelder aktsomhetsregelen i vannressursloven § 5.

Dette vedtaket har en gyldighet på fem år. NVE anbefaler at saken legges frem for NVE for ny vurdering hvis tiltaket ønskes realisert etter dette tidsrom.

Forholdet til energiloven

Energiloven § 3-1 første ledd sier at «Anlegg for produksjon, omforming, overføring og fordeling av elektrisk energi, kan ikke bygges, eies eller drives uten konsesjon. Det samme gjelder ombygging eller utvidelse av bestående anlegg.» Av denne bestemmelsen følger at meldte planer for Luostejok kraftverk med oppgradering av turbin og generator er konsesjonspliktig etter energiloven og det må søkes om anleggskonsesjon.

NVE har ikke vurdert om det er ledig nettkapasitet på alle spenningsnivå. Det er tiltakshavers eget ansvar å sørge for nødvendige avklaringer.

Forholdet til forurensningsloven

NVE forutsetter at krav som følger av forurensningsloven og forurensningsforskriften etterleves ved oppgraderingen av Luostejok kraftverk. Eventuelle uavklarte forhold tas opp direkte med Fylkesmannen i Finnmark.

Videre oppfølging

I medhold av vilkårene i eksisterende konsesjon etter vassdragsreguleringsloven (kgf.res. av 28.04.2008) kan NVE følge opp planlegging, bygging og drift anlegget. NVEs miljøtilsyn skal i henhold til dette godkjenne detaljplanene før anleggsarbeidene settes i gang.

En utbygging med hjemmel i en konsesjon etter vassdragslovgivingen er fritatt for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven.

Gjeldende vilkår post 8 om naturforvaltning gir myndighetene hjemmel til å pålegge tiltak for fisk el, dersom dette skulle vise seg nødvendig, jf. også merknader fra Fylkesmannen i Finnmark.

Idriftsettelse av kraftverk skal meldes inn på skjema som finnes på www.nve.no/energiforsyning-og-konsesjon/vannkraft/. Dette gjelder også opprusting og utvidelse av eksisterende anlegg.

Tiltakshaver må selv avklare forholdene til de private interessene som eventuelt blir berørt som følge av tiltaket. NVE vurderer ikke de privatrettslige forholdene.

Om klage og klagerett

Denne avgjørelsen kan påklages til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet frem til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Finnmark fylkeskommune
Fylkesmannen i Finnmark
Porsanger kommune - Porsánjggu gielda